

สสส.สานพลังเทศบาลเมืองน่าน UDC ม.แม่โจ้ ชุมชนน้ำล้อมต้นแบบเมืองที่เป็นมิตรเพื่อผู้สูงอายุ

จ.น่าน เป็นจังหวัดแรกที่ได้ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ภายใต้นโยบาย “เมืองสุขภาพดี” หรือ blue zone ของกระทรวงสาธารณสุข โดย สสส. ร่วมกับศูนย์ออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อทุกคน (UDC) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการขับเคลื่อนให้ จ.น่าน เป็น 1 ในจังหวัดต้นแบบเมืองที่เป็นมิตรกับทุกคน มุ่งพัฒนาพื้นที่ สถานที่ที่ท่องเที่ยว สถานที่สาธารณะต้นแบบ รวมถึงที่พักอาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการ ให้มีสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ และทุกคน ภายใต้แนวคิด “การออกแบบเพื่อทุกคน” หรือ Universal Design (UD) ซึ่งจะเอื้อให้คนกลุ่มนี้สามารถดำเนินชีวิต และออกจากบ้านมาใช้ชีวิต ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับคนในชุมชนได้อย่างอิสระ สะดวก ปลอดภัย ถือเป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่การมีสุขภาพดีของคนกลุ่มนี้

ที่ชุมชนบ้านน้ำล้อม ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน นพ.พงศ์เทพ วงศ์วัชรไพบูลย์ ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พร้อมด้วยนางภรณ์ ภูประเสริฐ ผู้ช่วยผู้จัดการกองทุน สสส. และรักษาราชการผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาพประชากรกลุ่มเฉพาะ และ ผศ.ดร.วุฒิกานต์ ประพรหม หัวหน้าศูนย์ออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อทุกคน (UDC) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ลงพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้การออกแบบและปรับปรุงบ้านพักของผู้สูงอายุตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน ในพื้นที่ที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและทุกคน

นพ.พงศ์เทพ ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กล่าวว่า การขับเคลื่อนพื้นที่ต้นแบบเมืองที่เป็นมิตรใน จ.น่าน มีชุมชนน้ำล้อม เป็นพื้นที่นำร่อง 1

ใน 31 ชุมชนของเทศบาลเมืองน่าน โดดเด่นในการสร้างต้นแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และคนพิการ โดยในอนาคตมีแผนการสร้างที่อยู่อาศัยแบบหมุนเวียนสำหรับผู้สูงอายุและพิการอีกด้วย เพราะมีสัดส่วนผู้สูงอายุอยู่คนเดียวจำนวนมาก ซึ่งการขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม มีส่วนช่วยให้เกิดการสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการรองรับสังคมสูงวัยและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และเตรียมขยายผลไปยังจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

นพ.พงศ์เทพ กล่าวต่อว่า ที่ผ่านมา สสส. สนับสนุนและร่วมขับเคลื่อนให้เกิดการปรับสภาพแวดล้อมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ ตามแนวคิด UD ทั้งในส่วนของการพักอาศัย สถานที่สาธารณะ และสถานที่ท่องเที่ยว โดยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ Universal Design Center ในมหาวิทยาลัย 12 แห่งทั่วประเทศ เพื่อให้ความรู้เรื่องการออกแบบ Universal Design แก่หน่วยงาน ประชาชน ที่สนใจ และให้คำปรึกษาในการปรับสภาพบ้านไปแล้วกว่า 785 หลัง จัดอบรมช่างชุมชนให้มีความรู้ในประเด็น UD สามารถไปดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมในส่วนบ้านพักและสถานที่สาธารณะ รวมทั้งสนับสนุนมูลนิธิอารยสถาปัตย์เพื่อคนทั้งมวล เพื่อพัฒนาอาคารสถาปัตยกรรมกว่า 300 คน มีทั้งผู้สูงอายุ คนพิการ สามารถเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลและร่วมขับเคลื่อนประเด็นการปรับสภาพแวดล้อมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกตามแนวคิด UD

ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ผศ.ดร.วุฒิกานต์ ประพรหม หัวหน้าศูนย์ออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อทุกคน (UDC) มหาวิทยาลัยแม่ใจ กล่าวว่า จ.น่าน เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น 32% ของประชากรในพื้นที่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่เพียงลำพัง แต่สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต จึงเริ่มต้นลงพื้นที่และได้เห็น

ศักยภาพของคนในท้องถิ่น แต่ยังคงขาดที่ปรึกษา และช่างชุมชนที่มีความรู้ด้าน Universal จึงริเริ่มดำเนินการพัฒนาให้ จ.น่าน เป็นต้นแบบเมืองที่เป็นมิตรของภาคเหนือ โดยความร่วมมือของศูนย์ UDC จากสถาบันการศึกษา แห่ง

คือ มหาวิทยาลัยแม่ใจ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยพะเยา โดยร่วมกับโรงพยาบาลน่าน เทศบาลเมืองน่าน ชมรมผู้สูงอายุ ภาคเอกชน มีกระบวนการรับฟังความเห็นจากคนในพื้นที่ รวบรวมความเห็นส่งต่อให้กองช่างไปดำเนินงานตลอดการทำงาน 2 ปีจนเห็นผลลัพธ์เป็นรูปธรรม

ผศ.ดร.วุฒิกานต์ กล่าวต่อว่า ปัจจุบัน จ.น่าน มีการปรับภูมิทัศน์ ได้แก่ 1.ที่ชุมชนบ้านน้ำล้อม ต.โนนเวียง อ.เมือง มีการจัดสภาพแวดล้อมบ้านผู้สูงอายุ กลุ่มยากไร้และอยู่เพียงลำพัง

โดยปรับปรุงห้องน้ำ บันได

พื้นบ้าน จัดระเบียบ

ของใช้ และเพิ่มสิ่ง

อำนวยความสะดวก

2.ศาสนสถาน มีการ

ปรับปรุงพื้นที่และ

อาคารสาธารณะ

เช่น แก้วพื้นผิว

ทาง เพิ่มราวจับ

3.ตลาดชุมชนบ้าน

พระเนตร มีการปรับ

ห้องน้ำสาธารณะ เพิ่มราวจับ 4.เตรียมสร้างศูนย์ดูแลผู้สูงวัย แบบไป

เช้า-เย็นกลับ (DAYCARE) ที่โรงพยาบาลน่าน มีเนื้อที่ใช้สอย

700 ตารางเมตร เพื่อลดความแออัดในโรงพยาบาล โดยออกแบบ

ให้เป็นสถานบริบาลให้ผู้สูงอายุมาตรวจเช็คร่างกาย ทำกายภาพบำบัด ปรึกษา และจัดร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย เพื่อให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำนอกบ้าน ไม่ต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง ช่วยลดความกังวลของบุตรหลาน

นายณกรณ์ ศิริรัตน์พิริยะ รองนายกเทศบาลเมืองน่าน กล่าวว่า เทศบาลเมืองน่านได้ปรับปรุงสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุและผู้พิการ ได้แก่ อาคารจามจรี อาคารพญานาคของศูนย์ท่องเที่ยวเมืองน่าน และอาคารสำนักงานเทศบาลเมืองน่าน และยังบูรณาการทำงานกับหลายฝ่ายในการสำรวจชุมชนเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมตามความต้องการของประชาชน โดยเทศบาลเมืองน่านได้ส่งทีมประเมินบ้านของผู้สูงอายุ คนพิการ เป็นประจำ และมีทีมอนุกรรมการลงพื้นที่สำรวจเยี่ยมบ้านทุกวันพุธ เพื่อนำข้อเสนอต่าง ๆ ของประชาชนนำไปวางแผนการพัฒนาให้เหมาะสม นอกจากนี้ยังได้ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับ 4 หน่วยงาน ได้แก่ โรงพยาบาลน่าน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมาคมสถาปัตย์ภาคเหนือ และวิทยาลัยชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาแนวทางการทำงาน UD ใน จ.น่าน ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง.

ร:แพ็พ แพ็พเรจริญ